

همسر آزاری (Spouse Abuse)

تهیه کننده: نسرين صرافان

کارشناس ارشد روانشناسی

همسر آزاری تاریخچه ای کهن دارد. آنچه در همسر آزاری مورد اهمیت است سوء رفتار با جنس مونث است. در یک پژوهش مشخص گردید که در ایالات متحده آمریکا حدود ۱/۸ میلیون زن مورد ضرب و شتم واقع شده وجود دارد. به استثناء زنان مطلقه و دخترانی که در ملاقات های خود مورد ضرب و شتم واقع می شوند، ضرب و شتم همسر در خانواده هایی با زمینه نژادی و مذهبی مختلف و در تمامی طبقات اجتماعی - اقتصادی روی می دهد. این مسأله در خانواده های مبتلا به سوء مصرف مواد، سوء مصرف الکل و کوکائین شایع است. عوامل رفتاری، فرهنگی، بین فردی و روانی تماماً در بروز و حصول این مسأله دخیل هستند. از نظر سطح خانوادگی شوهران بدر رفتار اغلب از خانواده هایی برآمده اند که رفتار خشن در آنها عادی بوده و از دوران کودکی شاهد ضرب و شتم زنان خانواده بوده اند و یا حتی خود مورد هدف آزار قرار گرفته اند. هنگامی که یک مرد یک بار همسر خود را مورد آزار قرار می دهد، احتمال این که مجدداً دست به این عمل بزند بسیار است. پرخاشگری شوهر رفتار آزار دهنده ای است که به منظور جبران اعتماد به نفس پایین خود به کار می برند. بدر رفتاری بیشتر زمانی روی می دهد که شوهر در منزل، محیط کار و یا در مقابل دوستانش احساس تهدید و یا ناکامی می نماید. شوهر بدر رفتار و بی حوصله و تحریک پذیر، حس تهاجمی خود را که برانگیخته شده است، لفظاً و جسماً به همسر خود منتقل می سازد. انگیزه های روانی عمل مشتمل است بر همانند سازی با یک فرد پرخاشگر (بطور مثال پدر یا کار فرمای خود)، رفتار آزمایشی (به این معنا که آیا هر عملی با همسر بنمایم، آیا باز او با من خواهد ماند؟) و میل مسخ شده برای ابراز مردانگی و تحقیر زنان است. حدود ۵۰ درصد زنان کتک خورده در خانه هایی که خشونت امری متداول است زندگی کرده اند و مهمترین صفت مشترک آنها وابستگی است. ۱۵ تا ۲۵ درصد زنان باردار در دوره بارداری مورد آزار جسمی قرار می گیرند و صدمات غالباً به بروز نواقص زایمانی می انجامد. با خطوط تلفنی تماس با مشاور، می توان به کمک همسران آزار دیده و آموزش در زمینه های دیگر پرداخت. مسأله مورد اهمیت برای زنان آزار دیده این است که وقتی خانه را ترک می کنند و همسر را تنها می گذارند به کجا روند تا حداقل جان خود را حفظ نمایند. ضرب و شتم زنان اغلب وحشیانه بوده و با شکستگی دنده ها، دست و پا، خونریزی داخلی یا ضربه مغزی همراه است. هنگامی که زن آزار دیده قصد ترک منزل را می نماید، شوهر بیش از پیش تهدید کننده می گردد و در مبارزه ای هشیارانه به قصد ایجاد احساس بی ارزشی در زن درگیر می گردد. زنان ترک کننده همسر به دلیل آزاردهی، در حدود ۷۵ درصد موارد در معرض خطر کشته شدن به دست همسر قرار می گیرند تا زمانی که همچنان به ماندن در کنار همسر ادامه می دهند.

بعضی از مردان بعد از یک دوره خشونت نسبت به همسر دچار احساس گناه و پشیمانی شده، مهربان و ملایم می گردند. این رفتار سبب امیدواری زنان گردیده و باعث می گردد در خانه بمانند البته تا زمانی که دوره‌ای دیگر از خشونت آغاز گردد. تغییر در مردان آزار دهنده زمانی بروز می نماید که مرد متقاعد گردد که زن دیگر رفتارهای او را تحمل نخواهد کرد و یا زن شروع به اعمال کنترل بر رفتارهای مرد نماید. این کار با ترک منزل به مدت طولانی و بازگشت به شرط تحت درمان قرار گرفتن شوهر امکان پذیر است. در مورد مردانی که رفتارهای تکانشی و آنی کمتری دارند، کنترل خارجی مثل خبر کردن همسایه ها و تلفن کردن به پلیس ممکن است برای قطع رفتار خشونت بار مفید واقع گردد.

***همسر آزاری در ایران:**

طبق اخبار ۲۰ خرداد سال ۹۸ سازمان بهزیستی براساس آمار و داده های موجود در گروه خشونت های خانگی، بعد از همسر آزاری، کودک آزاری رتبه نخست خشونت های خانگی را در ایران شامل می شود. طبق گزارش ایرنا از سازمان بهزیستی "آذربایجان شرقی"، افزایش ۱۲۶ درصدی میزان مراجعات به اورژانس اجتماعی بهزیستی آذربایجان شرقی در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ نشانه بارز از حجم رو به تزاید خشونت های خانگی اعم از همسر آزاری و بعد کودک آزاری است. طبق گزارش واصله به اورژانس اجتماعی سازمان بهزیستی "قم" اختلافات خانوادگی، همسر آزاری و کودک آزاری علت اصلی تماس های ثبت شده با خط ۱۲۳ اورژانس اجتماعی است. به گفته سازمان امور اجتماعی سازمان بهزیستی "کرمانشاه" برقراری ۱۳ هزار تماس با اورژانس اجتماعی استان کرمانشاه بابت مشکلاتی همچون همسر آزاری، کودک آزاری و اختلافات خانوادگی است. معاون امور اجرایی اداره بهزیستی "ایلام" قید نمود عمده ترین علت مراجعات به اورژانس های اجتماعی ایلام همسر آزاری است. معاون امور اجتماعی اداره بهزیستی "چهارمحال بختیاری" قید نمود که ۱ هزار، ۱۹۲ تماس با خط ۱۲۳ اورژانس اجتماعی بابت مسائلی همچون همسر آزاری، کودک آزاری و بدسرپرستی اطفال است. دکتر ستاری سرپرست اورژانس اجتماعی "اردبیل" قید نمود در سال ۱۳۹۷ تعداد ۶ هزار و ۸۶۲ تماس در ارتباط با همسر آزاری، کودک آزاری و خودکشی و فرار از منزل بوده است. مطابق گزارش رئیس سازمان بهزیستی استان مرکزی شهرستان «خمین»، ۴۵۰ مورد تماس مردمی طی ۳ ماه اول ۱۳۹۸ با خط تماس ۱۲۳ اورژانس اجتماعی این شهرستان بابت همسر آزاری و کودک آزاری بوده است. طبق گزارش واصله از اورژانس های اجتماعی سازمان بهزیستی «خراسان رضوی» همسر آزاری و کودک آزاری از شایع ترین خشونت های خانگی این استان است. گزارش ارائه شده از اورژانس اجتماعی سازمان بهزیستی "همدان" نشانگر آن است همسر آزاری شایع ترین مورد برای تماس های مردمی بوده است.